

Kendin attın kendini her zillete hüsrana Türk"

NEYZEN TEVFİK

Bütün insanlardan uzak yaşayan Neyzen Tefvik cemiyet hayatıyla okadar yakından ilgili ki, bazan her şeyi kökünden yıkacak kadar serbest fikirler ileri sürüyor. Sonunda, "Yetmiş yıldan beri değişen hiçbir şey yoktur!" diye kesip atıyor.

Yazan: Recep Bilginer

Fotograflar: Rüçhan ARIKAN

— "Halk, rüşvet meselesinde büyük bir sanatkârdır. Onu, öyle bir ustalıklarla verir ki, memur nice zaman sonra rüşvet olduğunun farkına varır."

Neyzen Tefvik, kendi hayatına nisbetle, biraz derli toplu odasında, kendisini ziyarete gelen iki hayranı ile konuşuyordu. Karyolanın üstüne bağdaş kurmuştu. Boyama bezden mavi pijamasını, dizinin üstüne kadar sıvamıştı. Sıcaktan, göğsünü bağırları iyice açmıştı. Bütün dünya nimetlerinden el çekmiş bir derviş cömertliği ile bizi karşıladı.

Burhan, Beşiktaşta, iskele yanında, eski evlerden birinin odasında.

Onun bütün ruh fırtınaları durulmuş gibidir. Limana demir atan bir gemi haliyle burada, yaşamaktadır. Hastane ve tımarhanelere artık elveda.

Alnının ortasına kadar dökülen, boynunu ve yüzünün yarısını kaplıyan beyaz kıvrırcık saçlarını da kestirmiş. Çehresinde, türlü macera, sıkıntı ve hastalık ile geçen yetmiş yılın bütün çizgileri, onun, ruh ve fikir enginliğinin bir işareti olarak duruyor. Gözleri, alabildiğine geniş bir zekânın, parlak iki mümessili.

Konuşuyoruz:

— Memleketteki iktidar değişmesine ne diyorsunuz?

— Çok memnunum! Siz de duymuşsunuzdur memlekette baş gösteren ferahlığı... Karanlık, sursatsız bir kabus vardı. Şimdi kalktı. Amma, bu gemi nasıl idare edilecek onu bilmem."

Neyzen'in, konuşurken, sözleri ve hareketleri, yüzünün çizgilerindeki değişme, insanda hayranlık bırakıyor. Beyaz perde de bile, bu kadar tabii bir aktör bulmak güçtür.

Soru:—

— Başbakan olsaydınız, ilk iş olarak ne yapardınız?

Hiç düşünmeden, tok sesiyle, bazı kelimeleri uzata uzata cevap verdi:

— Evvelâ, polisi düzeltirdim. Hariçten, kira ile, bedeli ile polis alırdım. İyi adam seçer ve doyuracak kadar para verirdim. Canını, malını, emniyetini ona teslim ediyorsun, sonra da, doyuracak parayı vermiyorsun.

— İkinci iş...

— Diyanet işleri reisliğini ele alırdım.

Neyzen, eski bir medreselidir. Fakat, medrese kafasına alabildiğine düşman.

Konuşma sırasında söz, hacca giden Türk hacılardan açıldı. Neyzen, önce, bir şeyden ürkmüş gibi gözlerini açtı. Yüzünün hatları değişti. Sonra, gözlerini kapıyarak uzunca bir "Allah" dedi ve devam etti:

— Allah! Biz, 15 bin hacı gönderiyoruz. Ruslar, kaç hacı gönderiyorlar acaba? Gözü sürmeli, cüppeli, 99 tesbihli Rus hacıları.

Hacı Ekberse muradın, kalbini eyle tavâf,

Varsa cürmün, bilmemektir kendini, et itiraf,

Bu mısraları görüp de Neyzen kendi milletini küçük gördüğünü sanmamalı.

— Yunanistan, diyor, bir Eflâtun yetiştirmiş. Bizim 20 milyon her biri bir Eflâtun. Fakat, asırlar boyunca, işlememişler bu milletin cevherini. Çünkü, işlerine gelmemiş heriflerin...

— Bugünkü vaziyeti nasıl görüyorsunuz?

— Biz, dahilde, kendimizi de düzeltmedik. Bu bilgi ve bu hazine ile istenilen hedefe ulaşamayız. Softalk yeniden baş kaldırıyor.

Bence, en büyük siyaset fincancı katırlarını ürkütmemektir. Ya bu deveyi güdeceksin, ya bu diyardan gideceksin. Fakat hangi d yara gitsen, deve vardır.

Çok şüpheli günler yaşıyoruz. Dünya bir aykırılık içinde. Fakat, bu ülke aykırılığı değil, Fikir aykırılığı, kanaat ve menfaat aykırılığıdır.

Neyzen, bazı memleket meseleleri karşısında, mesul bir hükümet azası kadar ciddi. İhtiyarlığına, bunca dağdağal hayatına rağmen her mevzu ile alâkalı. Onu yakından tanıyanlar, şöhrate, servet ve alkışa ne kadar kayıtsız olduğunu bilirler.

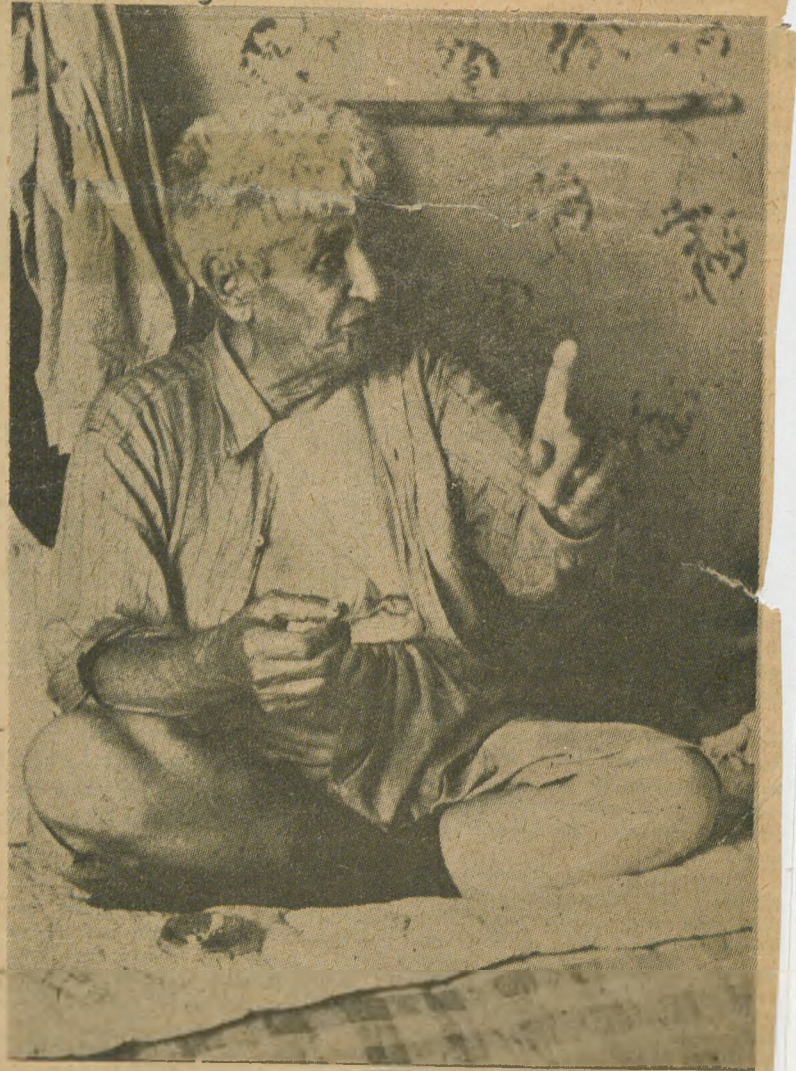
"Allah mekândan münezzeh, ben metelikten."

derken bile bir iç rahatlığı duyuyor. Bütün hayatı boyunca, sadece, kafasının ve kalbinin sesi ile yaşayan Neyzen diyor ki:

"Felsefemdir kitab-ı imânım
Taparım kendi ruhumun sesine.

Secde eyler hakikatim her an
Kalbimin ateş-i mukaddesine."

(Başı 28. sayfada)

Neyzen Tevfik

(Başı 8. sayfada)

de Vali ve Belediye Reisi Ord. Prof. Dr. Fahrettin Kerim Gökay'a şöyle çıkmış.

— Haydi ben gelemiyorum, sen de gelemey misin?

Beşiktaş iskelesine yakın odasında, münzevî bir hayat yaşıyor da denemez. Karyolasının baş ucunda iki kamıştan "ney" var, ki bir tanesi 150 senelikmiş... Duvarlarda da iki bağlama ve bir keman göze çarpılmaktadır. Sonra, kitap ve gazetelerle dolu masasının üzerinde, iki demir boru. Ney yapıl-

mak üzere delikler açılmış. Bu, tımarhanenin karyola demirleridir.

Odanın ortasında iki hasır koltuk, üzerinde minder yerine palto. Köşede bir kanepeler. Kapının eşiğinde de su dolu bir kazan.

Ricamızı kırmıyan Neyzen "150" lik neyini ağzına götürdü ve başladı üfleme. Nağmeleri, insanı, bir başka âleme sürükleyecek kadar ahenkli.

Neyzen, musikiyi şöyle tarif ediyor:

— "Musiki, vicdanî temenni-

lerin kabulü için hakikatin ağhıyarak yalvarışıdır."

O, musikiyi, alaturka ve alafranga diye ikiye ayırmıyor ve diyor ki:

— Güzel'in Türkçesi, Fransızcası yoktur.

Neyzenle konuşurken, mevzuları bir sıraya koymaya imkân yok. Çünkü bir ara söz tekrar, dünya işlerine intikal etti. Bu sefer, ümitsizdi:

— 70 yıldan beri değişen hiçbir şey yok. Zaten, şarkta hiçbir şey değişmez. Çünkü, hakikî irfan ve sanattan zevk almamıştır. Bugün bile "Radyo dinlemeyin, kâfir olursunuz" diyen softalar vardır.

Kişisel Arşivlerde İstanbul Belleği
Taha Toros Arşivi

* 0 0 1 5 1 0 3 0 8 0 0 6 *